

A KORÖSSZETÉTEL MÉRŐSZÁMAI: ÁTLAG ÉS MEDIÁN ÉLETKOR

A korösszetétel egy mutatószámmal történő kifejezésére a statisztikai középértékek közül az átlag és a medián alkalmasak.

A **népesség átlagéletkora** a vizsgált népesség adott időpontban élő tagjai életkorának súlyozott számtani átlaga. Magyarországon a KSH általában ezt a mérőszámot használja.

A **népesség medián életkora** ezzel szemben a vizsgált népesség azon tagjának életkora, akinél idősebbek és fiatalabbak egyenlő számban fordulnak elő az adott csoportban. Az Európai Unió statisztikai hivatala, az Eurostat inkább a medián életkort használja publikációiban. Az átlagos és a medián életkor adatai, bár értékeik nem térnek el egymástól jelentősen, „vegyesen” értelemszerűen nem használhatók.

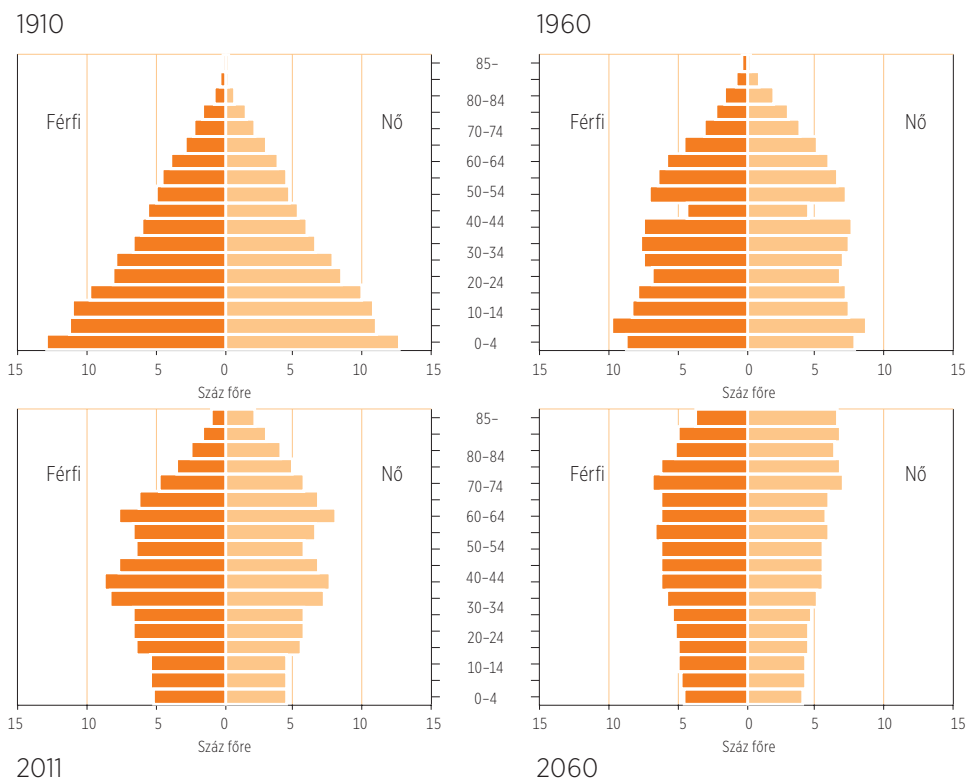
Magyarországon 1910-ben a népesség átlagéletkora 27,2 év, 1960-ban 33,6 év, 2013-ban pedig 39,5 év volt. Ugyanezek az értékek a medián életkorok esetén: 1910: 27,3 év, 1960-ban 34,8 év, 2013-ban pedig 41,1 év.

KORFA

A korösszetétel grafikus ábrázolásának kifejező és nagyon elterjedt formája az úgynevezett korfa. Nevét alakjáról kapta. A korfa a népesség nemenkénti koreloszlását ábrázoló szalagdiagram. A grafikon bal oldalán a férfiak, jobb oldalán a nők számának (vagy százalékos eloszlásának) megfelelő hosszúságú vízszintes sávok mutatják az adott életkorú népesség számát (vagy százalékos eloszlását), általában korévenként. A korfán alul helyezkednek el a legfiatalabb, majd felfelé haladva az egyre idősebb korosztályok.

A részletes korfa az elmúlt évtizedekre jellemző termékenységi, halandósági és vándorlási folyamatok együttes lenyomatának is tekinthető. Aszerint, hogy az adott korfa mögött milyen népesedési folyamatok húzódnak meg, a korfa három alaptípusát különböztethetjük meg: 1. piramis alakú korfa, a növekedő népességek sajátossága, jellemzően a fejlődő országok tartoznak ide; 2. harang alakú korfa, a stagnáló (öregedő) népesség sajátossága, amelyet az idősebb emberek számának viszonylagos emelkedése jellemez; 3. urna vagy hagyma alakú korfa, a fogyó (csökkenő), alacsony gyermekszámú népesség jellemzője.

Ábra: Magyarország népessége korösszetételének változása, 1910–2060

Az ábrán Magyarország népessége korösszetételének változásait tanulmányozhatjuk az 1910., 1960., 2011. év és a 2060. évre vonatkozó népesség-előreszámítás adatai alapján. (A népesség-előreszámításról ld. a külön szócikket.)

Az 1960-as helyzetet bemutató korfán jól látható az első világháború hatására „hiányzó” korcsoport.

A TÁRSADALMI ÖREGEDÉS

A népesség a születések, halálozások és vándorlások következtében állandóan cserélődik, a nemzedékek váltakozása révén időről időre megújul. Az említett tényezők folyamatosan módosítják a kormegoszlást. A népesség korösszetétele tulajdonképpen ezeknek a folyamatoknak a változásait összegezi.

A korösszetétel változásának két irányát különböztetjük meg: az „öregedést” és a „fiatalodást”. A népességet – demográfiai szempontból – akkor tekintjük öregedőnek, ha korcsoportjai